

Prediker

Hein Walter
2013

Mensen geboren, mensen gestorven,
de een de ander volgend en de aarde
maar draaien – nooit houdt het op
en nooit gebeurt er echt iets nieuws:

de zon komt op, de zon gaat onder,
de wind wakkert aan in het Noorden,
de wind gaat liggen in het Zuiden,
rivieren stromen naar zee en nooit raakt die vol.

Deze mens is goed, zeggen we, en die
is zó bijzonder, maar zodra hij dood is,
is hij door de nieuwe lichting al vergeten.

IJdelheid. Wat zou je zwoegen en zweten,
tobben en sloven, waarom je zorgen maken
over zaken die ze morgen niet meer weten?

Ik was koning, leider van het volk;
mijn taak was de wereld te kennen
en te sturen in wijsheid, altijd rechtvaardig.
Ik wilde het verschil begrijpen

tussen dwazen en slimmen, kennis
en domheid. Maar het was ijdel,
het was grijpen naar wind.
De zaak van God verloopt niet logisch.

Wijsheid heeft geen wijze gevolgen,
rechtvaardig genomen besluiten
hebben vaak onrechtvaardige uitvloeisels

en zelfs: hoe groter de wijsheid, hoe groter
het verdriet – wat krom is, is niet recht
en wat niet is dat tel je niet.

Ik wilde rijk zijn en gelukkig, alles hebben
wat ik kon. Met zwoegen en werken
werd ik rijk en wijs, kreeg ik alles
wat ik kon. Maar het was ijdel.

Ik kan niets meenemen in mijn graf.
Mijn rijkdom en alles zal bij mijn dood
worden gelaten aan mijn volger. Of hij wijs is
of dom, hij krijgt het in zijn schoot geworpen.

Het beste voor de mens is eten en drinken,
van het leven genieten, nemen zoals het komt.
Het eten en drinken komt ook uit de hand van God.

Wil God dat ik rijk en wijs word, dan word ik dat.
Moet een mens van Hem blijven zwoegen
en ploeteren, dan is dat zijn lot.

Er is voor alles een uur en alles mag doorgaan
zolang als het duurt. Er is een tijd van baren
en een tijd van sterven, er is een moment
om te doden en een om te genezen,

er is een tijd om te maken en een om te breken,
er is het uur voor vrolijkheid en er is het uur
van diep verdriet, er is de tijd om te omhelzen
en er is de tijd om daarvan af te zien.

De mens heeft besef van tijd gekregen,
maar het helpt hem niet om het verlangen
te begrijpen van God, Zijn diepste zucht.

God doet altijd hetzelfde: Hij geeft tijd.
Hij voegt niets toe en haalt niets weg.
Is iets voorbij, dan haalt Hij het terug.

Recht krijgt niet altijd gelijk, soms
zit juist onrecht op de rechterstoel naast God.
Mensen krijgen soms een voorkeur
maar wij hebben geen idee.

Ook lijken mensen bevoorrecht
boven dieren, maar we ademen
dezelfde lucht en zijn gemaakt van
dezelfde stof, we sterven dezelfde dood.

Alles is ijdel. De goede mens is niet beter
dan de slechte en er is geen hond die weet
hoe geesten naar de hemel stromen.

Het is zaak te genieten van de dingen die we doen.
We kunnen niet genieten van de kansen
die er na ons sterven zullen komen.

Ook zag ik onderdrukking en de ellende
die daarmee verbonden is. De onderdrukten
zijn in tranen, vinden bij niemand troost;
er zijn geen mensen die met ze willen ruilen.

En ik zag dat alles wat mensen doen
voortkomt uit wedren. Het succes van de een
is mogelijk doordat de ander het niet heeft.
Hij die niet meerent, verwoest alleen zichzelf.

Wie dood en verdwenen is, is beter af
dan zij die nog leven, maar nog beter is het
om helemaal nooit te worden geboren,

want dan hoef je ook geen leed te ervaren.
Zij die er zijn, laat ze eten en leven,
laat ze blijven bij wie ze horen.

Wie zonder mensen is, geen broer heeft
of gezelschap, geen zus of zoon om voor te zorgen ,
die moet modderen voor zichzelf, die doet
z'n moeite voor z'n eigen zaak alleen.

Wie niemand heeft, wordt niet geholpen
als hij valt, heeft niemand naast zich
bij het slapen, hoeft bij het eten
niet te zeggen dat het smaakt.

Met iemand naast je sta je sterk.
Aan een touw dat dubbel is geslagen
kun je drie keer zoveel hangen.

Beter samen dan alleen. Warmte
van een ander, liefde en het delen
van de trouw en het verlangen.

Beter een arme die wijs is en nieuwsgierig
dan een oude die geen raad wil horen.
Ik kende eens zo'n joch; hij zat gevangen
in de stad waar hij de straten kende.

Hij was er geboren en getogen, had
er levenslang tussen de armen geleefd.
Hij deed wat niet mocht en werd gepakt.
Maar achter de tralies groeide zijn aanhang.

Hij werd groter, beloofde van alles.
Toen hij vrij kwam, werd hij koning –
de oude koning werd verstoten.

Maar de gunst van het volk is ijdel.
Na een tijdje kwam er weer een ander.
We zijn er niks mee opgeschoten.

Als je gaat naar het huis van God,
ga er dan in vrede en luister.
Voorkom het brengen van een offer
om je geweten op orde te brengen.

Als je voor God komt te staan,
wees dan spaarzaam met je woorden.
Er wordt veel teveel gepraat,
dat leidt al zo vaak tot gebazel.

Laat je mond niet verleiden tot gekakel.
Het is beter geen belofte te doen,
dan er een te moeten breken.

Heb je aan God toch een eed gezworen,
draal dan niet om die na te komen.
Hij houdt niet van ijdele dwazen.

Merk je op dat de arme wordt onderdrukt,
wees dan niet verbaasd, want zo is het.
De rijken houden elkaar altijd uit de wind,
en voor ambtenaren zijn de eigen regels zacht.

Maar wie uit is op geld, heeft nooit genoeg.
En hoe meer je hebt, hoe meer je hebt
te verliezen. Je kunt er niet van slapen.
Je zult het ten slotte toch verliezen.

We sterven zoals ze we zijn geboren,
zonder bezit en zonder kleren.
De rijke zal voor niets hebben gezwoegd.

Het enige wat goed is, is genieten.
Denk niet steeds hoe kan het beter,
maar wees gelukkig met je werk, het is je gegeven.

God geeft iemand welstand, aanzien, alles,
maar geeft hem niet de kans
om van die gegeven rijkdom te genieten.
Een ander zal de vruchten plukken.

En als die rijke de honderd bereikte
met stapels zonen en dochters, maar van zijn leven
niet kon genieten, zonder begrafenis zou sterven,
hij was dan liever een miskraam geweest.

Zo'n kind zonder naam en zonder gezicht,
verdwijnt in het donker al voordat het hoop heeft.
Het kent geen belofte en geen licht.

En de dwaas is beter af dan de wijze.
Hij kent niet het verlangen naar datgene
dat hij nooit zal kunnen krijgen.

Liever naar een begrafenis,
dan naar een feest van geboorte,
want de dood zal geen van ons sparen
en het is goed om dat te bedenken.

Luister liever naar verwijten van de wijze,
dan verheugd om het juichen van de dwaas.
Zeg ook niet dat het vroeger beter was,
want dat getuigt van weinig raad.

Beter huilen dan lachen, beter arm
dan corrupt, een goede naam
veel beter dan een goede smaak.

Wijsheid is beter dan bezit.
Heb je een goede dag? Geniet ervan.
Een kwade? Ook die heeft God gemaakt.

Rechtvaardige mensen sterven soms vroeg,
en mensen die kwaad doen, blijven in leven.
Wees dus niet te rechtvaardig, niet te wijs,
je zou het kunnen bekopen.

Maar leef ook niet te slecht of te gek,
want je weet nooit welke kans de dood zal grijpen.
Hou vast het een en laat het andere niet los,
en bovenal, vrees God.

Hou het midden. Geen mens is zo goed
dat hij nooit iets kwaads zal doen.
Wees zo wijs om daar bij stil te staan.

En luister niet naar het geroddel van mensen.
Je zult horen dat iemand je verwenst
en vergeten dat je dat zelf ook hebt gedaan.

Ik heb steeds naar wijsheid gezocht,
wilde zo graag wijs worden – maar werd het niet.
Wat onbereikbaar is, blijft onbereikbaar.
Niemand kan erbij.

Ik heb in mijn zoektocht alleen ontdekt
dat boosheid dom is en domheid
onverstandig. En ik ontdekte dat de liefde
soms erger is dan dood.

Het hart van een slechte vrouw is een val,
haar handen zijn ijzeren ketens.
De rechtgeaarde kan de ringen ontwijken,

de zondaar kan er niet aan ontsnappen.
Het leven zoals het bedoeld is, is eenvoudig,
maar de mens wil alles snappen.

Het woord van de koning is wet.
Denk aan de eed die je deed,
doe wat hij zegt en vraag je niet af,
waarom dit, waarom dat.

Een wijs man is hij die de grens kent
van zijn wijsheid en doet wat hij moet.
Wijsheid doet stralen en maakt
mensen zacht in het gelaat.

Niemand is baas over de wind,
geen mens kent de dag van zijn dood
en in oorlog krijgt niemand respijt.

Zolang de macht is verdeeld
over mensen, zal dat zo blijven.
De een treft onheil, de ander het geluk.

Slechte daden soms geëerd en vroomheid
soms vergeten, de kwade in het daglicht
en de getrouwe in het donker,
zo is de ijdele wereld.

De wijze kan zeggen wat hij wil,
maar hij weet niet wat God bedoelt,
hij kent niet de diepte van Zijn werk.
We leven daarvoor veel te kort.

Laat ons de blijdschap vieren,
het eten en drinken, de vreugde.
Dat is wat God ons geeft.

Niet denken of zoeken naar recht,
wees niet verontwaardigd
om het geluk dat iemand anders treft.

Rechtvaardigen en wijzen
zijn niet beter af dan slechten en onreinen.
Niemand ontkomt aan de dood.
Ook niet zij die offers brengen.

Maar toch beter levend dan gestorven,
want de doden weten niets meer.
Hun liefde, hun daden, hun ijver,
alles verloren en vergeten.

Beter een levende hond
dan het kadaver van een leeuw.
De hond kan nog hopen op een beter leven.

Het komt zolang het je toevalt, en dan ineens
is het over, een vis gevangen op het droge.
Eet, drink, heb lief, meer kun je niet.

Er was eens een kleine, rijke stad;
er woonden niet veel mensen.
Een machtige koning wilde het hebben,
belegerde het en kreeg het in zijn macht.

Een oude arme had de stad kunnen redden,
zijn wijsheid was groter dan zijn kracht.
Maar niemand schonk aandacht aan zijn plannen,
zijn stem werd door het schreeuwen overstemd.

Wijsheid is sterker dan het sterkste wapen,
de kracht van inzicht is groter dan vuur,
wijsheid is de grootste veldheer.

Wijsheid hangt niet af van afkomst.
Een sloeber kan soms verder kijken dan een koning.
Maar een beetje domheid kan veel wijsheid
bederven.

Wees wijs en denk na voordat je wat zegt.
Bekwaamheid en gezag gaan vaak niet samen.
Blijf kalm als de macht je onterecht berispt,
zo voorkom je een misstap.

Wie een kuil graaft voor een magistraat,
loopt zelf kans een slaaf te worden;
wie stenen lostrekt van een oude muur,
raakt er misschien zelf onder bedolven.

Dwazen zijn maar al te vaak de baas,
terwijl bekwame mensen blijven steken
in een lage, slecht betaalde baan.

De dwaas heeft over alles een mening,
al heeft hij geen idee wat komen gaat
en kent hij de weg niet naar zijn eigen gat.

Hij die lui is en niet vooruit te branden,
zijn beenderen zullen verzakken.
Als hij geen hand uitsteekt om te helpen,
dan valt in de kamer de regen.

Wee het land waar de ministers
zich vol vreten en de koning zich bezat.
Gelukkig het land waar de leiders
drinken en eten alleen om zich te sterken.

Eten is goed voor het lichaam,
drinken is voor de geest,
maar voor geld is alles te koop.

Verwens toch niet de rijke en over de koning
moet je zelfs niet slecht denken,
want de vogels zullen het hun vertellen.

Gooi brood in het water,
misschien brengt het fortuin.
Verdeel je bezit over zeven banken,
je weet nooit welke ramp je treft.

Als de wolken vol water zitten,
dan zal het ergens vallen.
Een boom gaat links of rechts omver,
maar als hij eenmaal ligt, blijft hij liggen.

Wie met zaaien blijft wachten
op het juiste moment,
zal nimmer oogsten.

Begin 's ochtends met zaaien
en blijf doorgaan met werken tot het laat is.
Je weet van te voren nooit welk deel zal slagen.

Hoe oud je ook bent,
geniet van de dag, van de zon,
van het licht, het is zalig,
een weldaad voor je ogen.

Bedenk dat er genoeg
donkere dagen zullen komen.
Alles wat daarna komt, is ijdel,
niet meer voor jou.

Geniet van de dag,
jaag na wat je ogen begeren,
maar weet wel dat God alles ziet.

Maak je geen zorgen,
houd je lichaam zonder ziekte
want het licht van de jeugd duurt maar even.

Eer God als je jong bent,
want als de kwade dagen komen,
je armen trillende wakers, je benen
wankele zuilen, je tanden verdwenen,

dan zul je te laat zijn.

De krekels onhoorbaar, het licht
van de zon en de maan onzichtbaar
en geen puf meer om te danken.

Het zilveren koord zal breken;
de geest, de ziel, het lichaam,
ze worden je ontnomen.

Stof zal naar de aarde keren.
Het licht zal in je doven
en je adem teruggaan naar God.

IJdel, zegt Prediker, alles is ijdel,
ijl en ijdel. Hij was wijs.
Weeg zijn woorden, ze zijn goud waard.
Wees gewaarschuwd.

Woorden van een wijze
zijn als spijkers die goed houden.
Door één herder
werden ze geschonken.

Leven is leren, een opgaaf.
Uitputtend, en nooit houdt het op.
Het enige houvast is God.

Al wat je doet, verborgen
en kwaad of open en goed,
Hij alleen maakt het oordeel.